

časopis pro současnou hudbu

his

VOICE

HUDBA a KRÁSNO
Vladimír Godár, Legendary Pink Dots,
Expozice nové hudby

www.hisvoice.cz   cena: 49 Kč

4 / 2004

UNIJAZZ VE SPOLUPRÁCI S MĚSTEM BOSKOVICE
A RODINOU MENSENDORFF-POUILLY, POD ZÁŠTITOU
HEJTMANA JIHMORAVSKÉHO KRAJE POŘÁDÁ

BOSKOVICE [2004]

XII. ROČNÍK FESTIVALU PRO ŽIDOVSKOU ČTVRT

15.-18. ČERVENCE

**ČTYŘDENNÍ FESTIVAL
HUDBY,
DIVADLA
A FILMU
PROBÍHAJÍCÍ
PO CELÉM MĚSTĚ.
LETOS
NOVĚ
OTEVŘENÁ
JAZZOVÁ SCÉNA
V ZÁMECKÉM
SKLENÍKU.**

Vstupenky na jednotlivé akce na místě od 10 do 250 Kč. Možnost zakoupit cenově zvýhodněné permanentky (červen 650 Kč, červenec 700 Kč), na místě 750 Kč. Platí v letním kině, na scéně Za muzeem, ve Skleníku a na výstavě.

PŘEDPRODEJ:

v sítích TICKETPRO (www.ticketpro.cz), TICKETSTREAM (www.ticketstream.cz)
a TICKETPORTAL (www.ticketportal.cz), v MIS Boskovice a IC Boskovičko či v sídle Unijazzu.

HUDBA

OTK, Nahoru po schodišti dolů band, -123min., Psí vojáci, Nierika, NUO, Vladimír Václavek, Vojtěch a Irena Havlovi, Godspell, Yellow Cap (D), Ty Syčáci, reggae djs...

DIVADLA

Divadlo Continuo, Teatr Novogo Fronta, Bílé divadlo Ostrava, Ústaf Brno, Divadlo Naboso, Vosto5...

FILMY

Ozvěny festivalu Jeden svět, Vzpomínka na Františka Vláčila, Fanny a Alexandr, Kouř, Z archivu Originálního videojournalu...

VÝSTAVY

Pavel Dias, Viktor Kopasz, Jürgen Lösel...

Více informací: www.unijazz.cz

UNIJAZZ - Jindřišská 5, 110 00 Praha 1, tel.: 222 24 09 01, fax: 222 24 74 73, e-mail: unijazz@unijazz.cz

ZA FINANČNÍ PODPORY MK ČR, JM KRAJE,
ČESKO-NĚMECKÉHO FONDU BUDOUCNOSTI
A NADACE ČHF.

HLAVNÍ MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

hn HOSPODÁŘSKÉ
NOVINY

- 2 **Ze všech stran**
Glosář ze světového tisku [Matěj Kratochvíl]
- 4 **Vladimír Godár: Utopie je mi bližší než apokalypsa**
[Miroslav Pudlák]
- 7 **Hudba a krásno**
mozaika textů [sestavila Tereza Havelková]
- 10 **Mladí avantgardisté, staří romantici**
[Matěj Kratochvíl]
- 12 **Kýč na hraní**
[Karel Veselý]
- 14 **Návraty ke kořenům**
[Vitězslav Mikeš]
- 17 **Legendary Pink Dots**
[Petr Ferenc]
- 20 **Kazeta se točí dál**
Aki Onda [Pavel Klusák]
- 22 **Cuneiform Records**
[Petr Slabý]
- 24 **XVII. Expozice nové hudby**
[Petr Bakla]

[obsah]

- 26 **Josef Adamík - Skladatel v ilegality**
[Jaroslav Štátný]
- 27 **O čem dnes psát operu...**
recenze tří oper [Matěj Kratochvíl]
- 28 **PPU a AGON: Pašijové hry velikonoční**
recenze [Petr Ferenc]
- 29 **recenze CD**

HIS VOICE 4/2004, časopis pro současnou hudbu, vydává Hudební informační středisko o.p.s.
 • **Redakce:** Tereza Havelková: havelkova@hisvoice.cz (šéfredaktorka) • Matěj Kratochvíl: kratochvil@hisvoice.cz
 • Ivo Modok: modok@jamu.cz • Petr Ferenc: ferenc@hisvoice.cz • Adam Javůrek - javurek@hisvoice.cz • Hynek Dodocius - dodocius@hisvoice.cz (tiskováři) • Jan Vávra: vavra@hisvoice.cz (produkce a PR) • **Fotograf:** Karel Šustr (18, 19, 24, 25, 28) • Foto s. 26 Petr Francán • **Grafická úprava:** Daniela Kramerová a Pavel Křivka • **Tisk:** První dobrá s.r.o. • **Adresa redakce:** Bosudní 2, 118 00 Praha 1, tel: 257 312 422, fax: 257 317 424, e-mail: redakce@hisvoice.cz, www.hisvoice.cz • **Cena** jednoho výtisku: 48,- Kč • **Předplatné** kvesti čluní včetně poštovného: 200,- Kč, studenti a důchodci: 100,- Kč • Časopis lze objednat telefonicky, poštou nebo prostřednictvím našich webových stránek.
 • ISSN: 1213-2438 • Časopis vychází s podporou Ministerstva kultury ČR, Nadace Český hudební fond a Hudební nadace OSA.

PROFESNÍ MÍSTA: PRAHA: Hudební informační středisko, Bosudní 2, Praha 1 • Divadlo Archa (pokladna), Na poříčí 26, Praha 1 • Boxy, NoD, Dlouhá 33, Praha 1 • Tamizdat Record shop, Jindříšská 5, Praha 1 • Knihkupectví Prospero, Divadelní ústav, Celetná 17, Praha 1 • Knihkupectví Fraktály, Bětléská nám. 5a, Praha 1 • Centrum pro současnou umění, Jelení 9, Praha 1 • Knihkupectví Mata - Aurora, Oplatařova 8, Praha 1 • Knihkupectví Kosmas, Perlová 3, Praha 1 • Jazzcentrum Ajbara, Krakovská 5, Praha 1 • Volvox Školství, Opavická 28, Praha 1 • Café RYBKA, Opavická 7, Praha 1 • P.J Music, Dittrichova 11, Praha 2 • Black Point music, Václavova 5, Praha 6 • DRHO, Knihkupectví Barvič Novotný, Česká 13, Brno • Indies, Koblišná 2, Brno • Kulturní a informační centrum města Brna, Hradníka 12, Brno • **OSTRAVA:** Knihkupectví Artforum, Puchmajerova 8, Ostrava • **PLZEŇ:** HOUDEK - hudební nástroje, Divadelní 1, Plzeň • **OLOMOUČ:** Knihkupectví Velehrad, Wurmova 8, Olomouc • **HRADEC KRÁLOVÉ:** VH Drama, Hájkova 309, Hradec Králové • Antikvariát „Na Řpinku“, Malá nám. 129, Hradec Králové • **ČESKÉ BUDEJOVICE:** Knihkupectví a antikvariát TYCHE, Česká 7, České Budějovice • **PARDUBICE:** Kamala, Dům techniky, nám. Republiky 2606, Pardubice • **HRADEC:** Knihy Honík, Jiráskova 429, Hranice • **LITOMYŠL:** Muzika KALIBAN, Smetanova nám. 16, Litomyšl

Vážení čtenáři,

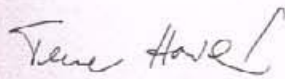
Je současná hudba krásná? A snaží se o to vůbec? Čekáme to od ní my, posluchači? Je „krásná“, když je zvukově přituplá, nebo jsou tu jiná kritéria? A kterou hudbu považujeme za krásnou my, redaktoři časopisu HIS VOICE? Takové otázky se vinou tématickým číslem, které máte v ruce.

Abychom jim přišli na kloub, odvážíli jsme se v tomto čísle i na půdu, na které se nepohybujeme často – na půdu estetické teorie. Do té se rovnými nohama noří hned v úvodním rozhovoru slovenský skladatel Vladimír Godár, který kromě toho, že píše hudbu, která se mnohým jeví jako „krásná“, také přednáší estetiku na universitě v Bratislavě. V následující mozaice mu sekundují kolegové skladatelé i jeden z nejvýznamnějších německých muzikologů 20. století – Carl Dahlhaus.

Pak už se ale tón debaty poněkud odlehčuje. Matěj Kratochvíl zaostřuje na skladatele, kteří zběhli od avantgardy k liběji znějící hudbě, a podobně je i téma „Návratů ke kořenům“ Vítězslava Mikeše – ten pozoruje u skladatelů z několika postsovětských republik společný příklad ke „srozumitelnému“ hudebnímu jazyku čerpajícímu z lidových tradic. Karel Veselý se jako jediný dotýká souvisejícího tématu kýče, kterému jistě v budoucnu věnujeme samostatné číslo, a Petr Ferenc opěvuje „své“ reprezentanty „krásné“ hudby – Legendary Pink Dots.

Z netematické části časopisu bych ráda upozornila na článek Jaroslava Štastného o hermitovi české soudobé hudby, svérázném skladateli z Moravských Klobouků Josefu Adamíkovi.

Kdo nebude v 12. července u vody nebo na chalupě, může si přijít poslechnout další HIS VOICE in Sound. Opět od osmi hodin v Alternativní Gallery v Praze (Karlova 25).

Tereza Havelková, šéfredaktorka

[připravil Matěj Kratochvíl]

Zastřelte zpěváka, **Shoot the Singer**, se jmenuje kniha o hudební cenzeře, která před nedávnem vyšla v University of London Press. Knihu připravila organizace Freemuse, která se snaží mapovat a bojovat proti omezování svobody projevu v hudbě na celém světě. V souvislosti s knihou vznikl také dokument o alžírském zpěvákovi Matoubu Lounesovi, který kvůli vládní cenzeře odešel ze své země.

Komise udělující **Pulitzerovu cenu za hudbu** se rozhodla změnit formulaci podmínky k udělení ceny tak, aby se rozšířil její záběr. Od roku 1997 zněla: „Pro vynikající hudební kompozici, významnou rozsahem, od amerického autora, poprvé provedenou ve Spojených státech.“ Nová verze vypouští podmínku „významného rozsahu“ a kromě „prvního provedení“ připouští také „první nahrávku“. Navíc v podmínkách nevyžaduje notový zápis, ale pouze jej doporučuje, což má umožnit, aby byla oceněna i hudba improvizovaná. Do komise složené ze skladatelů a jednoho kritika má přibýt ještě jeden zástupce z oblasti hudební praxe: dirigent, interpret nebo producent.

Někteří z dosud oceněných autorů nejsou s novou tendencí spokojeni. Podle nich to znevažuje kvality skutečných skladatelů. Co si o tom myslí loni oceněný John Adams, není známo. Skladatel Donald Martino, také laureát, se na hudební část účtyhodně a v jiných oborech prestižní soutěže, dívá skepticky: „Pokud píšete hudbu dostatečně dlouho, dříve nebo později se nad vámi někdo slítuje a tu ztracenou cenu vám dá. Není to vždy za nejlepší dílo roku, dá se tomu, kdo jí ještě nedostal.“

Jiná význačná hudební cena se udělovala na konci května ve Švédsku. **Polar Price** založil v roce 1989 Stig Anderson, manažer skupiny ABBA. Cenu z rukou švédského krále a jeden milion švédských korun letos obdržel bluesman **B. B. King** a skladatel **György Ligeti**. Na rozdíl od Pulitzerovy ceny, která je za určité dílo, se Polar Price uděluje za dlouhodobé zásluhy. Ligetiho ocenění bylo zdůvodněno „rozšiřováním hranic toho, co je v hudbě představitelné od zvuků rozšiřujících mysl po ohromující procesy spojené s osobním stylem spojujícím zvědavost a představitivost.“

Čas od času se objeví zpráva o hrozící smrti vážné hudby. Tentokrát s ní přišel **David Hurwitz**. S chladným pohledem ekonomu rozebírá,

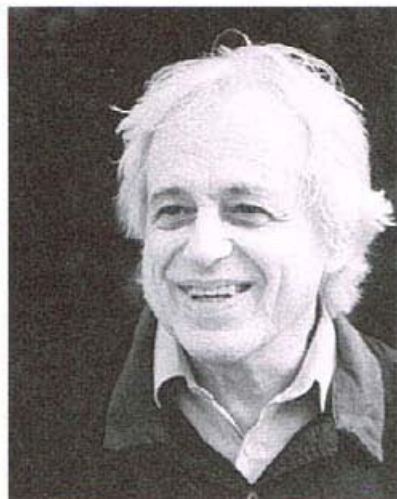
proč je na tom vážná hudba ekonomicky tak špatně a kde dělají její vydavatelé a pořadatelé chyby. Hlavní důvod vidí ve snaze o stále více koncertů, nahrávek a o masovější šíření. Řešením pak podle něj může být návrat k jistému elitářství, kdy nahrávka a koncertů (a s tím také orchestrů a vydavatelů) bude méně a budou dražší.

Ve svém článku také zmiňuje jako možnou řešení zajímavou iniciativu vydavatelství Naxos, které umístilo celý svůj katalog na internet ve formátu streaming audio. V **Naxos Music Library** si za roční poplatek můžete vybírat z rozsáhlé nabídky vážné hudby, jazzu a world music. Podle Hurwitze „... to bylo pro Naxos jistě finančně náročné a v dohledné době to sotva přinese nějaký významnější zisk. ... Naxos tak ovšem získá něco, co jiná firma nemá: skutečný přehled o tom, co lidé poslouchají. ... Není pak také nutné vytvářet nesmyslné crossoverové nahrávky a kompilace, které vznikají podle představ nějakého manažera o tom, jaký je masový vkus.“

Tak asi vypadá sen každého hudebního kritika: Loren Jan Wilson, hudebník a zároveň informatik, vzal recenze z časopisu Pitchfork, analyzoval jejich obsah a na základě výsledků analýzy nahrál hudbu, která by měla vyhovovat průměrnému recenzentovi onoho časopisu. Název projektu je: **Hudební kritika jako nástroj kreativity**. Zní to jako recese, Wilson ovšem úkol pojal přísně vědecky a obsahová analýza textů recenzí je skutečně důkladná a exaktní. Sestavil pak obsáhlou tabulku pojmů označujících kvality hudby a hodnot, jaká jim byla přikládána autory recenzí. Tak vznikl návod k tvoření hudby „pro kritiky“. Celý protokol o práci včetně výsledných písní najdete na stránce <http://www.pitchformula.com>

Zvláštní formu recenze si zvolil Matt Howarth, jinak autor obalů mnoha desek. Hudební zájmy spojil s výtvarným talentem a tvoří **recenze jako komiksy**. Na jeho stránkách <http://www.soniccuriosity.com> najdete např. The Residents, Franka Zappu a řadu titulů ze stáje Cuneiform Records (David Borden, Pierre Milesi, Univers Zero).

Vadí vám, když při obzvláště tichých pasážích koncertu začne někdo pokašlávat nebo šustit? Takovému rušení lze naopak využít kreativně. Koncert s názvem **Quiet!** (Ticho!), který v Bos-

György Ligeti

V červenci se na scéně divadla v německých Čáchách objeví opera *Vojcek*. Nikoli však od Albana Berga, ale od **Helmuta Oehringa**, s titulem *Wozzek kehrt zurück – tonschriftliche Momentaufnahme* (*Vojcek se vrací – tónopisná momentka*). Jako v mnoha Oehringových skladbách, vystupují i zde sólisté komunikující znakovou řečí. Zapojení sluchově postižených do hudby je pro Oehringa, kterého jsme měli možnost vidět i před několika lety na Maratónu nové hudby, celoživotním tématem.

Legální MP3 „umělců zmiňovaných v The Wire“ si mohou zvědavci již nějaký ten pátek stahovat přes Swen's Blog. Podobná stránka, nazvaná **MP34FREE**, nyní zdobí i český internet a to v režii našeho spolupracovníka Karla Veselého a jeho kolegů. Tematicky je vyhraněnější, hlavní slovo má tedy elektronická klubová scéna, nabídka je ovšem zajímavá. Namátkově vybíráme: Four Tet, Scanner nebo Alva Noton s Ryuichi Sakamotoem. Adresa je <http://www.mp34free.blogspot.com/>.

„Lidé za mnou přicházejí po koncertech nebo mi píšou emaily, že nechtějí poslouchat řeči o politice,“ komentuje **Dave Douglas** ohlasy na některé jeho projevy během koncertů. Nestěžuje si ovšem: „I když je hudba progresivní, společnost taková být nemusí. Je ale dobré vést diskusi.“ Ve svém novém projektu, který měl koncertní premiéru na konci května, se politiky nedotýká. Se svým novým tělesem *Vacation Blues* objevuje hudbu zapomenutého skladatele a vynikajícího klaviristy **Herbieho Nicholse**, který zemřel v roce 1963 ve věku 43 let. Jiná zapomenutá legenda s **Douglasem** přímo hraje: osmašedesátiletý trombónista **Roswell Rudd**, spoluhráč nedávno

zemřelého **Steva Lacyho** a pamětník jazzové avantgardy šedesátých let.

Americký skladatel **David del Tredici** se netají svou homosexuální orientací a toto téma prostopuje i jeho hudbou. Při shánění sponzorů pro provedení svého nejnovějšího cyklu písní: *My Favourite Penis Poems* oslovil i tak specifické subjekty jako **Manhattanské muzeum sexu** a farmaceutickou firmu **Pfizer**, výrobce léku **Viagra**. Zatím však neuspěl. Jedním z důvodů může být třeba jedna z básní: poměrně explicitní *Please Master* od **Allena Ginsberga**.

Na podobné téma se v časopise *Discourses in Music* objevil článek od **Danny Astmanna**, nazvaný **Freylekhe Felker: Queer Subculture in the Klezmer Revival**. Autorka v něm mapuje specifickou odrůdu žánru – homosexuální a lesbické hnutí v klezmeru. Podle článku jde o hnutí dosti výrazné a početné a pro někoho možná překvapivé může být, že k zakládajícím skupinám hnutí patřili také v Čechách oblíbení **The Klezmatiks**.

Na filmový festival **Era Nowe Horyzonty** v polském Těšině (Cieszyn) 29. července dorazí **Otomo Yoshihide's New Jazz Ensemble** (**Otomo Yoshihide** [kytara], **Alfred Harth** [saxofon], **Kenta Tsugami** [saxofon], **Hiroaki Mizutani** [basa], **Yasuhiro Yoshigaki** [bicí], **Sachiko M** [sinusové vlny], and **Phew** [hlas]). Kromě toho na festivalu vystoupí soubor britské skladatelky divadelní i filmové hudby (např. *Scorseseho Gangy New Yorku*, *Kubrickovo Eyes Wide Shut*) **Jocelyn Pook** a bude proveden němý film **Fritze Langa METROPOLIS** s doprovodem velkého orchestru a sboru. Hudbu složil představitel mladší generace polských skladatelů **Abel Korzeniowski**.

tonu pořádal **Callithumpian Consort**, byl složen z velice tichých skladeb **Mortona Feldmana**, **Johna Cagea** a **Helmuta Lachenmanna**. Publikum bylo ovšem instruováno, aby se nebálo v jejich průběhu vydávat jakékoliv zvuky, rozbalovat bonbóny apod. a těmito ruchy doplňovat hudbu. Pokud to někomu nevyhovovalo, mohl navštívit jiný koncert tohoto tělesa, který se jmenoval **Loud Games** (Hlučné hry) a, jak lze odhadnout, skládal se pouze z velice hlasitých skladeb.

Nová deska zpěvačky **Björk** se bude jmenovat *Medulla*, vyjde pravděpodobně v srpnu a má být čistě vokální. Mezi hosty se vedle např. inuitské zpěvačky jménem **Tanya Tagaq** údajně objeví také **Mike Patton**, jehož brutální hlasový fond využívá i **John Zorn**. O novém albu **Pattonovy** formace **Fantomas** se dočtete v recenzní rubrice tohoto čísla.

Kytarista skupiny **Radiohead Jonny Greenwood** získal od stanice **BBC** titul „composer in residence“. To znamená závazek komponovat skladby pro orchestr **BBC** a možná i zněly pro stanici **BBC 3**. **Greenwood** nemá hudební vzdělání, ale na práci s orchestrem se údajně velice těší, protože „orchestr je magická věc.“ Před nedávnem se do českých kin bez velké reklamy dostal film *Bodysong*, k němuž také napsal hudbu. Jeho předchůdkyní v roli dvorní skladatelky **BBC** byla **Anne Dudley** ze skupiny **The Art of Noise**.

16. května se ve Vídni v rámci festivalu **Wiener Festwochen** uskutečnil projekt **Private Exile**, zkoumající podoby a nové možnosti domácího muzicírování. Ve třidvaceti soukromých bytech hráli hudebníci různých žánrů a „dirigent“ pomocí počítače míchal výsledný zvuk tohoto „roztrošeného orchestru“. Experimentu se účastnili např. **Lukas Ligeti**, **Franz Hautzinger**, **Richard Dorfmeister** nebo členové **Ogungbemi Streichquartet**. Dirigentem a autorem nápadu byl **Rupert Huber**.

SONIC CURIOSITY

NOTES FOR REVIEW OF THE UZED ALBUM BY UNIVERSE ZERO P.

HOW TO DESCRIBE UNIVERSE ZERO...? THINKING SUCH A STRANGE NAME... JAZZ...? SWIRE... CLASSICAL...? YESH... GREGORIAN...? YESH...? BUT... ABOUT GARDE...? TOO MANY CLASSICAL... DON'T CONFUSE READER.

METTA

STRANGE WEIRD PHRASES... HAND-JAZZ... PERCUSSION... FINGERED BASS AND CHORDS... LEAD-LIKE BASS-TROMBER... TEXTURED GUITAR... INFLUAR BEGUMAN STYLE OF KEYBOARDS...

Utláka z komixu -recenze **Matta Howatha**

Vladimír Godár

Utopie je mi bližší než apokalypsa

[Miroslav Pudlák]

Vladimír Godár je nejvýraznější osobností střední generace slovenských skladatelů. V 80. letech představoval on a několik jeho vrstevníků (Martin Burtas) směle vykročení ze stojatých vod slovenské normalizační kultury. Při uplatnění všech vymožeností avantgardy se poučen muzikologickým bádáním obrací pro inspiraci k historickým slohům, jejichž prvky přetavuje do vlastního syntetického stylu. Čistota a autenticita jeho osobitého projevu zaujaly takového dirigenta, jakým byl Andrew Parrott, jeden z hlavních průkopníků poučené interpretace staré hudby, který se za Godárova hudbu postavil svou uměleckou autoritou. Díky filmové hudbě a ceně Český lev za hudbu k filmu *Krajinka* se jeho jméno dostalo do širšího povědomí i u českého publika. Měli jsme také možnost slyšet jeho autorský komorní koncert v rámci Maratonu nové hudby v roce 2001 v podání bratislavského souboru Opera aperta. A kdyby se dramaturgové našich orchestrů zajímali o to nejlepší z tvorby skladatelů okolních zemí, mohli by vybrat například některou z jeho symfonií, *Tombeau de Bartók*, *Via Lucis* nebo *Darjačangin sad*. Za zmínku stojí i Godárova bibliografie – a něm i jím samým bylo sepsáno mnoho pozoruhodných textů o estetice hudby. Vše je podrobněji na www.scriptorium.sk/godar/godar.htm.

Je na místě v hudbě operovat s pojmem „krásno“? Jestli ano, v čem spočívá?

Pojem „krásno“ nebo „krásno“ má svůj dvojitý kofen v antice. V myšlenkové linii, kterou je možné vymezit jmény Pythagoras – Platon – Plotinos, znamenal absolutní kategorii, transcendenci, která přesahuje jakékoli podmiňující determinanty. Je vztahem, většinou číselným, mezi částmi celku, nebo mezi prvky a celkem samým, přičemž tento vztah je nezávislý na člověku a jeho vnímání. Mimetický vztah však umožňuje člověku přístup i k této transcendentální kategorii. „Krásno“ se tu pohybuje v mimočasovém rozměru, je atributem uspořádaného kosmu, nebo nejvyšší instance – Boha – a spolu s dobrem, moudrostí a spravedlností se účastní na jeho charakterizaci. Tato koncepce krásy zplodila číselnou základnu umění – malířství, poezie, architektury i hudby.

Antičtí autoři však na bázi rétoriky zformovali i funkční chápání krásy. Pojem *kalon* charakterizoval v antické rétorice a stylistice vznešený, mohutný styl a představoval opozici vzhledem k příjemnému stylu (*hédoné*). Dionýsios z Halikarnasu postavil proti sobě pojmy *kalon* a *hédoné*, vymezil jejich podmínky a cíle, přičemž vrcholnou kvalitou rétorické nebo umělecké tvorby označil pojem *miké léxis*, neboli *magma*. Vrcholná díla byla tedy jednotou, v rámci které si našly svoje uplatnění proti sobě stojící kategorie krásy a příjemnosti, resp. vznešeného a příjemného stylu. Absolutní pojetí krásy v pythagorejsko-platónské linii vede mysl člověka k transcendenci, ke skrytému smyslu věci, na kterém člověk může participovat díky svým smyslům a svému intelektu, oproti tomu funkční pojetí krásy nás uvádí do komunikačního řetězce tvorby, vymezeného kategoriemi: komunikační situace, umělecký záměr, umělecký cíl, umělecké prostředky.

Pythagorejsko-platónskou i ciceronsko-dionýsiovskou krásu jsme zdědili od antiky a novější

Vladimír Godár (1956) studoval skladbu a klavír na Bratislavské konzervatoři a skladbu na VŠMU u Dezidera Kardoše, kde absolvoval v roce 1980 svou 1. symfonii. V době studií jej ovlivnil slovenský muzikolog a estetik Ján Albrecht. V letech 1988–89 studoval u Romana Haubenstocka-Ramatiho na vídeňské Hochschule für Musik. V 90. letech se kromě kompozice věnoval i muzikologickému bádání, působil jako šéfredaktor časopisu *Slovenská hudba* a jako hudební vydavatel. V současné době vyučuje estetiku na filosofické fakultě v Bratislavě a kompozici na Akademii umění v Banské Bystrici. Kromě rozsáhlého orchestrálního a komorního díla je autorem hudby k filmům *Záhrada*, *Návrat idiota* a *Krajinka*. Jeho hudba vyšla na pěti autorských CD: *Concerto grosso* (Opus), *Chamber Music* (Slovart Records), *Music for Cello* (Slovart Records), *Barcarolle – Music for Violin* (Slovart Records) a *Hudba k filmom Martina Šulíka* (Titanic)

myšlenkové koncepty (renesance, baroko, klasicismus, romantismus) jsou jejich variacemi, které přesouvají důraz na některé aspekty těchto dvou myšlenkových linií. V těchto myšlenkových konceptech se od začátku také objevuje pojem pravdy, která je podle Platóna nedostupná sofistům, rétorům i umělcům všeho druhu, resp. pravdy, jejíž ověření vzniká podle učitelů rétoriky odstraněním zdání v komunikačním procesu. Umělecká nevyhnutelnost může být tedy univerzální kategorií, nezávislou na člověku (Platón) nebo výsledkem proměny pravděpodobného na nevyhnutelné v rámci komunikačního aktu (rétorika). Dějiny hudby pro nás začínají v období renesance. Zatímco středověká *musica* byla myšlenkovým konceptem pythagorejsko-platónské koncepce, a tedy číselnou transcendenci zpřítomňující vosmný řád, renesanční *musica* se stala nositelkou rétorické funkcionality – díky přenesení rétorických postulatů vznikla hudební skladba, skladatel, tematické rozvíjení, sazba, formová architektura a emocionální paleta novodobé hudby. Hudba, kterou si v sobě nosíme jako evropské dědictví, vznikla naroubováním dědictví rétoriky do číselného konceptu *musiky* a z rétoriky přebrala i problémy formování promluvy (metodika kompozice), komunikační situace (žánrová diferenciacie) i persuačního cíle. Skladba je od dob renesance jednotou logického a psychologického diskursu, a tudíž je zároveň i syntetickým sjednocením platónské transcendentální krásy s funkční krásou nevyhnutelnosti rétorické promluvy. Z hlediska tvůrce se tato opozice formuje do problému vztahu hudební logiky a invence. Jsme do té míry dědici renesance, že když jeden prvek této dvojice chybí, výsledek představuje pro nás nesnesitelnou zrůdu, které chybí lidský rozměr.

Jak je to potom s ošklivostí?

Antické myšlenkové soustavy neznaly opozici krásno-ošklivost, která dominuje v novodobém myšlení. Její významové kořeny však také najdeme v dávné tradici. Dějiny utopií, popisujících neexistující snový svět zpřítomňující krásu, dobro, moudrost a spravedlnost, začínají v díle Platóna a jejich syntetickým přehod-

